

Zajímavosti a vzácnosti československých celistvostí z let 1918 – 1939 (4)

Nouzové použití čs. doplatní známky emise I. výpotřební vydání jako známky výplatní

Používání poštovních známek se změnou funkcí k vyplácení zásilek je z poštovního provozu dostatečně známé, v některých obdobích poštou tolerované či dokonce úředně povolené.

Používání doplatních známek ve funkci známek výplatních bylo poměrně časté, zvláště po vzniku Československé republiky v I. tarifním období, zejména po dobu platnosti rakouských a uherských poštovních známek, coby československých předběžných a souběžných. Poštou bylo tolerováno a důvodem byl nedostatek známek určitých hodnot a druhů na některých poštách, mnoho zásilek z této doby však bylo poznamenáno aktivitou tehdejších filatelistů a poštovních úředníků (často v jedné osobě), kteří uměle vyráběli nejrůznější „rarity“.

Ústřížek rakouské balíkové průvodky odeslaný z pošty Podbořany (Podersam) 14. 12. 1918. Frankovaný rakouskou výplatní známkou 20h Karel a nouzově rakouskou doplatní známkou 5h Malé číslice. Známky použity jako československé předběžné. Příklad nefilatelistického použití.

Ústřížek uherské peněžní poukázky odeslaný z pošty Brezno (Breznóbánya) 28. 2. 1919. Frankovaný uherskými výplatními známkami 20f Karel a 3f Ženci a nouzově uherskou doplatní známkou 2f Červené číslice. Známky použity jako československé souběžné. Příklad nefilatelistického použití.

Po skončení platnosti rakouských a uherských souběžných známek k 28. únoru 1919 došlo k úbytku zásilek vyplacených známkami se změnou funkcí a všech ostatních provizorií (např. používání dělených známek). Důvodem bylo bezpochyby zlepšené zásobování poštovních úřadů definitivními čs. výplatními známkami emise Hradčany a doplatními známkami emise Secesní ornament, ale i přísnější postoj pošty k různým provizoriím.

Použití doplatních známek Secesní ornament jako výplatních je sice ve sbírkách doloženo, ale spíše již ojediněle v roce 1919, pozdější doklady jsou vzácné.

Československá doplatní známka 20h Secesní ornament je použita bez filatelistického vlivu na ústřížku čs. telegrafické poukázky odeslané z pošty Šumburk – Jistebsko 24. 6. 1922 do Bratislavy, viz otisk přichozího razítka s datem 26. 6. 1922 na zadní straně.

Použití dopltních známek namísto výplatních bylo již od roku 1920 výjimečné a u dopltních známek výpotřebních vydání (přetisky na emisích Hradčany, Secesní ornament, Hospodářství a věda 1920 a Osvobozená republika) a definitivního vydání z roku 1928 není známo a doloženo, viz literatura /1/.

Proto k mému velkému překvapení byla v 17. aukci firmy Burda auction nabídnuta položka, která zcela bez pochyby a filatelického vlivu dokumentuje nouzové použití čs. dopltní známky 20h emise I. výpotřební vydání jako známky výplatní!

Známka je použita na ústřížku čs. telegrafické poukázky odeslané z pošty Karlovy Vary 14. 6. 1922 do Prahy, viz neúplný otisk příchozího razítka na zadní straně.

Použitá literatura:

1. Jan Klim, Vladimír Schödelbauer – Československo 1918-1939, Specializovaný katalog známek a celistvostí, Merkur-revue, Brno 2002
2. E-katalog celistvostí Československo 1918 – 1939, uveřejněný na internetu na stránkách <http://www.iaphila.cz/hof/0064/index0064a.htm> jako jeden z exponátů virtuální výstavy EXPONET

Miroslav Štefek